

Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesinin Belediyeler Açısından İzaha Muhtaç Kısımları

Bu makalede, Cumhurbaşkanlığına yayınlanan Tasarruf Tedbirlerinin izaha muhtaç bulunduğu inanılan kısımları ile genelgedeki diğer hususlara değinilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesinin Belediyeler Açısından İzaha Muhtaç Kısımları

Halil MEMİŞ

MIARGEM Başkanı

1. Giriş

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla 30 Haziran 2021 tarih ve 31527 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 2021/14 sayılı Tasarruf Tedbirleri genelgesinin bir çok bölümü belediyelerimizi de ilgilendirmektedir.

Söz konusu genelge ile bazı konularda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının düzenleme getirebileceği belirtilmiştir. Ancak, bunun dışındaki bazı bölümlerinde de nasıl hareket edileceği konusunda tereddütler olduğu, bize ulaşan sorulardan anlaşılmaktadır.

Bu yazımızda Tasarruf Tedbirlerinin izaha muhtaç bulduğumuz kısımlarına değinerek, olası ihtimaller üzerinde duracağız. Ayrıca, genelgedeki diğer hususlara da ayrı bir başlık altında yer vereceğiz.

2. İzaha Muhtaç Hususlar

2.1. Yılı ve takip eden yılların bütçelerinde ilave yük oluşturacak şekilde faaliyet genişlemesine ve iş artışına gidilmemesi gerektiği yönündeki düzenlemenin, belediyelerde söz konusu olan çok yıllık bütçeleme sistemi çerçevesinde nasıl uygulanacağı tereddütlüdür.

Bilindiği üzere, belediyeler yılı bütçelerini hazırlarken takip eden iki yılın bütçe tahminlerini de yapmakta, hatta stratejik plan yapma mecburiyeti bulunan belediyeler, stratejik planlarını 2020 mali yıl başı itibarıyla yürürlüğe koymuş olmaları nedeniyle takip eden 5 yıl (2020-2024 yılları) bütçelerini de bu planlara göre yapmaktadırlar. Yukarıda ifade ettiğimiz düzenlemeye uyulması, stratejik planların hedeflerinde ve performans göstergelerinde sapma yaşanması sonucunu doğuracaktır.

“Yılı ve takip eden yılların bütçelerinde ilave yük oluşturacak şekilde faaliyet genişlemesine ve iş artışına gidilmemesi”nin doğal sonucu;

- Yılı içerisinde ek bütçe yapmamak,
- Takip eden bütçelerde de bu yıl bütçesinin faaliyetleri dışında faaliyet ve ödenek öngörmemek,
- Stratejik planı bulunan belediyelerde de stratejik planın takip eden yıllarının uygulanamaması, yani revize edilmesi demektir.

Bu nedenle belediyeler, bu yıla kıyasen faaliyetlerde genişlemeye yönelik olarak stratejik planların 2022, 2023 ve 2024 yılları hedefleri ve performans göstergelerinde düzenlemeler mevcut ise, bunu uygulayamayacaklardır, dolayısıyla stratejik planlarda değişikliğe gitmek zorunda olacaklardır.

Belirttiğimiz bu sapmaların nasıl giderileceği, yılı bütçelerini takip edecek yıllar için farklı faaliyetler öngörülmüş ise bu konuda nasıl hareket edileceği konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının açıklama yapması kaçınılmazdır.

2.2. Genelgeye göre, kamu kurum ve kuruluşları kendi kuruluş mevzuatında belirtilen faaliyet alanları ile doğrudan ilgili olmayan herhangi bir harcama veya taahhütte bulunmayacak, ihale şartname ve sözleşmelerine alım konusuyla ilgisi olmayan unsurları dahil etmeyeceklerdir.

Genelgedeki bu düzenleme, belediyeler açısından 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 75 inci maddesinin birinci fıkrasının;

- (a) bendindeki “Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.” hükmünün,

- (b) bendindeki “Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.” hükmünün,

Uygulanmasında tereddüte yol açmıştır. Zira, belediyelerin diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelsiz yürütmesi mümkün olamayacak, belediyeler bu amaçla kaynak aktarımı yapamayacaklardır. Yine belediyeler, merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayamayacaklardır.

Bu konuda da uygulamada tereddütler yaşanacağını tahmin etmek zor değildir.

2.3. Genelgeye göre; belediyelerce taşıt edinimleri ihtiyaç analizlerine dayandırılacak, acil ve zorunlu haller dışında her ne suretle olursa olsun yeni taşıt edinilemeyecektir.

Buradaki acil ve zorunlu hallerin neler olabileceği de izaha muhtaçtır.

Yine genelgeye göre; mevcut taşıtlar da ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde yeniden gözden geçirilecek, ihtiyaç fazlası olan veya ekonomik ömrünü tamamlamış taşıtlar ihtiyacı olan kurumlara devredilecek ya da tasfiye edilecektir.

Buradaki bu ihtiyaç analizlerinin hangi kriterlere göre yapılacağı ve ihtiyaç fazlasının nasıl belirleneceği konusunda da objektif, her belediyenin uygulayabileceği kriterler belirlenmesi elzemdir.

2.4. Genelgenin “belediyelerin hizmet içi eğitim, konferans, seminer, çalıştay, sempozyum, toplantı, organizasyon ve benzeri her türlü faaliyetlerinin uzaktan erişim yöntemleriyle yapılması esas olacaktır.” şeklindeki düzenlemesinin, uzaktan erişim olmayacak şekilde planlanmış, sözleşmeye bağlanmış veya duyurulmuş etkinlikleri kapsayıp kapsamadığı, kapsıyor ise sözleşmeye bağlanan bu gibi organizasyonlarda sözleşmenin karşı tarafının tazminat hakkının doğması halinde, bunun nasıl karşılanacağı da bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sözleşmeler tasfiye edilecek midir, yoksa uygulanacak mıdır?

Söz konusu faaliyetlerin yüz yüze yapılmasının zorunluluk arz ettiği durumlarda öncelikli olarak kamu tesislerinin kullanılması, ihtiyacın mümkün olduğunca kamu personeli tarafından karşılanması, görev süresi ve görevli sayısının asgari seviyede tutulması, fiyatların ekonomik olduğu yer ve dönemlerin tercih edilmesi ve zorunluluk durumunun gerekçelerinin belirtilmesi kaydıyla geçici görevlendirmeler yapılabilecektir.

Bu tür faaliyetlerin ve görevlendirmelerin nasıl yürütüleceğine ilişkin olarak, belediyeler bakımından Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca genelge hazırlanması gerektiği, Tasarruf Genelgesinde de belirtilmiştir.

2.5. Genelgenin, “belediyelerin basın izleme birimleri ve kütüphane dokümantasyon merkezleri hariç hiçbir şekilde günlük gazete alımı yapılmayacaktır” şeklindeki düzenlemesinde yer alan basın izleme birimlerinden neyin anlaşılması gerektiği, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü/Daire Başkanlığı olmayan, ancak basın personeli bulunan belediyelerin bu personelinin bu çerçevede değerlendirilip değerlendirilmeyeceği de izaha muhtaçtır.

Ayrıca, günlük gazete ifadesinin ulusal veya yerel gazeteler açısından nasıl değerlendirilmesi gerektiği de tereddüt edilen hususlardandır.

2.6. Genelgede yer verilen;

2.6.1. Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü ve benzeri kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek ve benzeri davetler düzenlenemeyecek, hediye verilemeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılamayacak.

2.6.2. Temsil ve ağırlama ödenekleri, zorunlu haller dışında kullanılamayacak.

2.6.3. Belediyelerce mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilemeyecektir.

Şeklindeki sınırlamalardan; 2.6.1’deki düzenlemenin muhteviyatı, 2.6.2’deki zorunlu hal, 2.6.3’deki “mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar”ın ve hangi tanıtım giderlerinin kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olabileceğine ait kriterin ne olduğunun izahı şarttır.

2.7. Genelgede yer alan “Hiçbir surette hizmet binası, lojman, dinlenme tesisi için arsa, arazi satın alınamayacaktır.” şeklindeki düzenleme net olmakla beraber, ihalesi onayı alınmış, ihalesi yapılmış, sözleşmeye bağlanmış ve tapu aşamasına gelmiş satın alımların

akıbetinin ne olacağı, başlamış ihalelerin iptal edilip edilmeyeceği, sonuçlanmış ihalelerin nasıl değerlendirileceği izaha muhtaçtır.

Aynı zamanda, iptal söz konusu olacaksa sözleşme taraf olan karşı tarafın haklarının ne olacağı ile sözleşme imzalanmadan iptal edilen ihalelerde ihaleye katılanların masraflarının durumunun ne olacağı da tereddüt edilen ve izaha muhtaç olan hususlardandır.

2.8. Bu genelgenin uygulanması sonucunda atıl kalan taşıtlar ilgili kurumlarca Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirilecek, Bakanlık atıl taşıtları bütün kurumlara duyuracak, taşıt ihtiyacı öncelikle söz konusu taşıtlardan karşılanacaktır.

Bu hükümler; belediyelerde belediye başkanları tarafından hassasiyetle izlenecek ve denetlenecek, aksine hareket edenler hakkında ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Buradaki “ilgili mevzuat”tan neyin kastedildiği de izaha muhtaçtır.

3. İzaha İhtiyaç Duymayan Düzenlemeler

3.1. Hizmet alımı suretiyle edinilen taşıt sayısı, kademeli olarak azaltılacak, bu kapsamda 2020 yılındaki taşıt sayıları 2021 yılından başlamak üzere 2023 yılı sonuna kadar kümülatif olarak en az yüzde 20 oranında azaltacaktır.

3.2. Belediye başkanları ve belediyelerde genel sekreterler ve genel müdürler; ikametgahları ile görev yerleri arasındaki sadece sabah-akşam geliş ve gidişleri için hizmet aracı olarak kurumların mevcutlarında bulunan binek veya “station wagon” tipi taşıtlardan yararlanabilecekler, bunun haricinde hizmet otosu kullanamayacaklardır.

Bu düzenleme, yıllardır mevcut alışkanlıkları ve davranış kalıplarını zorlayacak bir düzenlemedir. Uygulanmasında büyük sorunlar yaşanacağını tahmin etmek çok zor değildir. Belediye başkanları, genel sekreter ve genel müdürlerin ev ikametgahları ile görev yerleri arasındaki sabah ve akşam gidiş gelişleri için hizmet otosu kullanabilecekleri, bunların dışındaki yetkililerin hizmet otosu kullanamayacakları yönündeki düzenleme, vicdanen kabulü mümkün olsa da, hayatın olağan akışı ve kabul görmüş uygulamalar çerçevesinde uygulanması hiç mümkün olmayacakmış gibi duran bir düzenlemedir.

Taşıt Kanunu kapsamındaki araçların, nasıl ve hangi esaslar çerçevesinde kullanılacağı, Kanuna aykırı kullanımların hangi müeyyidelere tabi olacağı belirlenmiştir. Taşıt kullanımlarında, genelge hükümlerine uyulmaması, buna karşılık Kanuna da aykırı

davranılmaması durumunda belediye başkanlarına herhangi bir müeyyide uygulanması nasıl mümkün olacaktır? Bu husus, Bakanlığın hazırlayacağı genelgeyi de aşan bir sorun alanı olarak karşımızda durmaktadır.

3.3. Araçlar, münhasıran resmi hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla aynı kurumun birimleri arasında ayırım yapılmaksızın ve mümkün olduğu ölçüde güzergah birleştirmesi yapılarak kullanılacaktır.

3.4. Kamu kurum ve kuruluşlarının şoför ihtiyacı, kadrolu şoför veya hizmet alımı suretiyle taşıt edinimi sözleşmelerine dayalı olarak karşılanmak yerine öncelikle 17 Mart 2006 tarihli ve 2006/10194 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşıtları Sürebilecek Kamu Görevlilerinin Belirlenmesine İlişkin Esas ve Usuller çerçevesinde resmi görevi ifa etmek üzere taşıta ihtiyaç duyan kamu görevlilerinin görevlendirilmesi suretiyle karşılanacaktır.

3.5. Belediye hizmetlerinin gerektirdiği zorunlu haller ile uluslararası ilişkiler maksatlı milletler arası görüşmelere açılacak telefonlar, belediyelerde belediye başkanı tarafından belirlenecektir.

Belediyelerde cep telefonları sadece belediye başkanları ile genel sekreterler ve genel müdürler ile sınırlı olmak üzere belediye başkanı tarafından belirlenen makamlar için tahsis edilebilecektir.

Buna göre belediyelerde; genel sekreter yardımcılarına, genel müdür yardımcılarına, başkan danışmanlarına, daire başkanlarına, belediye başkanlarına ve daha alt seviyedeki yönetici ve görevlilere cep telefonu tahsis edilemeyecektir.

Belediyeler cep telefonu tahsis edilen makamların listesini, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına göndereceklerdir.

Belediye başkanları tarafından; cep telefonu tahsis edilen makamlar için aylık cep telefonu görüşme ücreti limitleri, 1800 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemeyecektir.

3.6. Kamu kurum ve kuruluşları, tebligatlarını ilgili mevzuatında istisna tutulan durumlar hariç elektronik tebligat sistemlerini kullanarak yapacaklardır. Elektronik bilgi yönetim sistemleri üzerinden yapılan resmi yazışmalar ayrıca posta ile gönderilmeyecektir.

3.7. Genelge ile büyük bir sorun olan işçi yıllık izin kullanımlarına da düzenleme getirilmiştir.

Buna göre; İş Kanunu kapsamında çalışan işçilerin yıl içerisinde hak kazandıkları yıllık ücretli izin süreleri, ilgili yıl içerisinde kesinlikle kullanılacaktır.

Ayrıca, ilgililerin önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık ücretli izin süreleri, yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılacaktır. Bunun için belediyelerin iyi bir planlama yapması şarttır.

3.8. Genelge ile memur atamalarına da sınırlama getirilmiştir.

Buna göre; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) bendine göre yapılacak atamalar sadece yönetici kadroları (şef dahil) ile sınırlı tutulacaktır.

Öncelikle yönetici kadrolarından neyin kastedildiğine bakmak gerekmektedir.

Belediyelerde yönetici kadroları sırasıyla; şef, müdür, başkan yardımcısı, daire başkanı, genel sekreter yardımcısı, genel müdür yardımcısı, genel sekreter ve genel müdür kadrolarıdır. Bunun dışındaki hiçbir kadroya, 68/B maddesi çerçevesinde atama yapılamayacaktır.

Bu kadrolar dışındaki 68/B kapsamındaki kadrolara (1-4 dereceli) yapılacak atamalar, memurların ancak kazanılmış hak aylık derecelerine eşit kadrolara, 657 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi hükümlerine uygun olarak yapılabilecektir.

3.9. Bedeli belediyece karşılanmak suretiyle satın alınan mal veya hizmetler karşılığında tahakkuk eden her türlü ayni veya nakdi menfaatin (havayolu şirketlerince sağlanan uçuş milleri vb.), şahıslarca tasarruf edilmesi önlenerek, belediye tarafından kullanılması sağlanacaktır.

3.10. Mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar dışında, mesleki kuruluş veya derneklere üye olunamayacaktır. Buna göre belediyeler, Türkiye Belediyeler Birliği dışında hiçbir mahalli idareler birliğine ve derneğe üye olamayacaklardır. Ancak, Cumhurbaşkanlığı tarafından resen üyelik yapılan altyapı birliklerinin bunun dışında olduğunu düşünmekteyiz.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Cumhurbaşkanlığınca yayınlanan Tasarruf Genelgesinin uygulanmasından doğabilecek tereddütleri gidermeye, genelgeye göre belediyeler bakımından Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkili olacaktır.

Bu değerlendirmemizde, mahalli idarelere yönelik olarak faaliyet gösteren bir STK'nın

başkanı olarak bize ulaşan tereddütleri ve kendi tereddütlerimizi aktarmak suretiyle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının çıkaracağı bir genelgeye katkı vermeyi amaçlamış bulunuyoruz.

Muhtemeldir ki, bu satırları okuyan belediyeçilerimizin uygularken karşılaştıkları sorunlar çok daha karmaşık ve burada belirtilenlerden çok daha fazla olabilecektir.

Bu manada, tüm alternatifleri çok daha detaylı bir şekilde analiz ederek gerekli düzenlemeleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetim Genel Müdürlüğü'nün yapacağına olan inancımız tamdır, biz de merakla bu genelgenin yayınlanmasını bekliyor olacağız.

Bunun yanında, Tasarruf Genelgesinde belirtilen hükümler hilafına ortaya çıkabilecek zorunlu ihtiyaçların karşılanabilmesi için belediyeler bakımından Çevre ve Şehircilik Bakanlığından izin alınması zorunludur. Bu zorunluluk, genelge kapsamındaki tüm sınırlayıcı işlemler açısından geçerlidir.

Tasarruf Genelgesinin yayımından önce yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde, bu genelge kapsamına giren hususlarla ilgili münferit olarak izin alınmış iş ve işlemler için bu genelgenin yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde yeniden izin alınacaktır. Bu durumda, şimdiye kadar alınmış izinlerin hiçbirinin geçerliliği kalmamış olup, tekrar izin alınmadan izinlere konu hususlarda işlem tesis edilmesi mümkün olmayacaktır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA